

21.11.23
Укр.літ

Клас: 9-А, Б
Вч.: Харенко Ю.А.

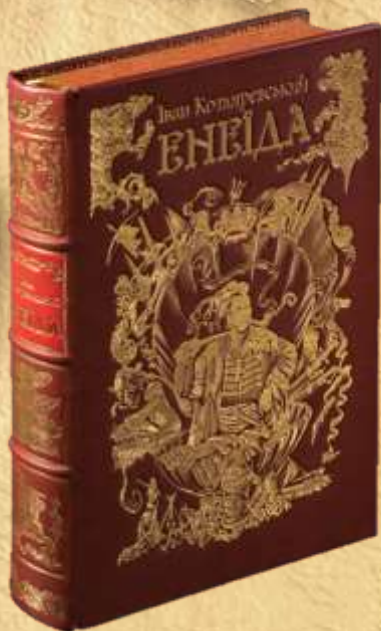
Тема: Національний колорит, зображення життя всіх верств суспільства в «Енеїді», алюзії на українську історію в ній. Бурлескний гумор, народна українська мова. Утвердження народної моралі в дусі просвітництва

**У Петербурзі без
відома
Котляревського
стараннями
колезького
асесора М. Парпури
у 1798 р. виходить у
перших трьох
частинах «Енеида,
на малоросійській
языкъ
перелицїованная
И. Котляревскимъ».
Над якою
працював близько
30 років
(з перервами).**

Сюжет бурлескно-травестійної поеми «Енеїда» Іван Котляревський запозичив у римського поета Вергілія. Згідно з вимогами жанру, він дотримується сюжету, запозиченого у Вергілія. Проте «Енеїда» — оригінальний твір: у римського автора — **12 частин, а в Котляревського — тільки **6**.**

**Деякі епізоди (наприклад, розповідь
Енея про загибель Трої)**

**І. Котляревський зовсім випускає, а
деякі, навпаки, розгортає у ширші
картини (наприклад, сцену зустрічі
троянців з Дідоною), пекло і рай
описує по-своєму, інші картини теж
оригінальні, бо витримані в дусі
українського фольклору, та й дія
відбувається в Україні (названо міста
й села Полтавщини, наприклад,
Лубни, Гадяч, Будища).**

**Котляревський часто в полотно твору
вплітає епізоди з життя українських
козаків, старшини, селянства, міщан,
священиків, учнів.**

**Правдиві й мальовничі картин життя України
відтіснили античний світ на другий план.
Завдяки такому самотійному підходу до
справи «Енеїда» і на запозичений сюжет
вийшла оригінальним твором.**

**По суті, крім імен героїв
та основної нитки подій,
від Вергілієвого твору
нічого не залишилося, бо
минуле тут стало
сучасним, сучасне —
минулим, героїчне —
побутовим, а побутове —
піднесено-урочистим.**

За жанром «Енеїда» — *ліро-епічна, трагестійно-бурлескна поема*

епічна — бо в ній події подаються в розповідній формі;

трагестійна — бо античні герої «перевдягнені» в українське вбрання, перенесені в історичні умови українського життя;

бурлескна — бо події і люди замальовуються в основному в жартівливо-знижувальному тоні.

**Ніби жартуючи, Котляревський
відтворив минуле України,
сучасне (другу половину
XVIII ст.) і заглянув у майбутнє.**

Автор української «Енеїди» порушує низку суспільно важливих для нашого народу **проблем:**

- **соціальної нерівності, захисту рідної землі від ворогів, патріотизму;**
- **громадянського обов'язку, честі сім'ї,**
- **засудження негативних суспільних вад: злочинства, інтриганства, хабарництва, здирництва, безкультур'я тощо;**
- **виховання майбутнього покоління на принципах народної моралі;**
- **любові і ненависті;**
- **дружби, кохання та інші.**

**Загальну картину
суспільства та
взаємин у ньому
поет подає в описі
пекла і раю. Рай та
пекло населені ним
відповідно до
народних уявлень,
як це зображено в
легендах та піснях.**

**У раю — убогі вдови,
сироти, ті, які
«проценту не
лупили», а
допомагали убогим,
ті, які «Жили голодні
під тинами», з яких
глузували, котрих
ображали й
«випроваджували в
потилицю і по
плечах». У пеклі ж —
пани й чиновники.**

**Автор докладно перелічує всіх, уміщених
ним до пекла. На першому плані —
поміщики-кріпосники, за ними —
козацька старшина, купці, судді, міняйли,
чиновники, корчмарі, офіцери.**

Отже, **пекло і рай** — це втілення автором народної мрії про соціальну справедливість. Пекло зображене не стільки в бурлескному, як у сатиричному плані.

**У поемі не лише сказано правду про
найбільше лихо — кріпацтво, про
нелюдність, жорстокість панів, а й
висловлено мрію народу про соціальну
справедливість: хто знущається над
трудівниками, вважає їх за худобину, тому
місце в пеклі.**

«Енеїда»

**І. Котляревського —
енциклопедія
народного життя
України XVIII -
початку XIX століття**

**Уже з перших рядків
твору ми потрапляємо в
дивоцвіт українського
життя і національного
характеру:**

**Еней був парубок
моторний
І хлопець хоч куди
козак,
Удавсь на всеє зле
проворний,
Завзятіший од всіх
бурлак.**

**Автор зображує життя козаків,
звичаї українського суспільства
другої половини XVIII століття,
наснажує поему неповторним
українським колоритом. Так,
козаки-троянці дуже люблять
гарну народну пісню — душу
українського народу:**

**Про Сагайдачного співали,
Либонь співали і про Січ,
Полтавську славили шведчину,
І неня як свою дитину
З двора провадила в похід.**

Подавши своєрідну енциклопедію побуту, звичаїв і вірувань, письменник доводить, що українці мають давній родовід, своєрідний національний характер та глибоке національне коріння. Усі ці особливості змальовані на прикладі образів Низа і Евріала — відважних героїв, патріотів, готових віддати життя заради «общого добра». Вони узагальнили всі найкращі риси народу, стали ідеалом національного характеру, в якому гармонійно поєдналися зовнішня краса і краса духовного світу. Їм властиве почуття людської гідності, вони розумні і кмітливі, їх відвага не знає меж.

Героїчна вилазка Низа і Евріала у ворожий табір — це патріотичний вчинок, це вияв їх палкої пюбові до рідної землі і великої ненависті до ворога. Як земляки, вони разом завербувалися до Енеєва війська і сумлінно несли свою службу, були відданими службі та відважними. Низа та Евріала єднає бойова дружба, вона настільки міцна й священна, що на перешкоді їй не може стати навіть смерть.

З цього погляду знаменними є слова Евріала, які в його вустах звучать як клятва вірності своєму побратимові:
**Від тебе не одстану зроду,
З тобою рад в огонь і в воду,
а сто смертей піду з тобою.**

Ці троянські юнаки сповнені відчайдушного прагнення захистити свій народ від чужинців. Їх помисли злиті з помислами всього люду, вони виховані на традиціях батьків-захисників Трої і прагнуть подвигу та слави в ім'я батьківщини.

Низ і Евріал не тільки живі національні характери, сповнені високих патріотичних почуттів, а персонажі, за допомогою яких автор намагається поєднати «природне», «натуру» (особисту їх мужність) із суспільним (з васальною вірністю).

Котляревський підкреслює хоробрість і боєздатність козацьких військ, наголошує на їх почутті загальнодержавного патріотизму.

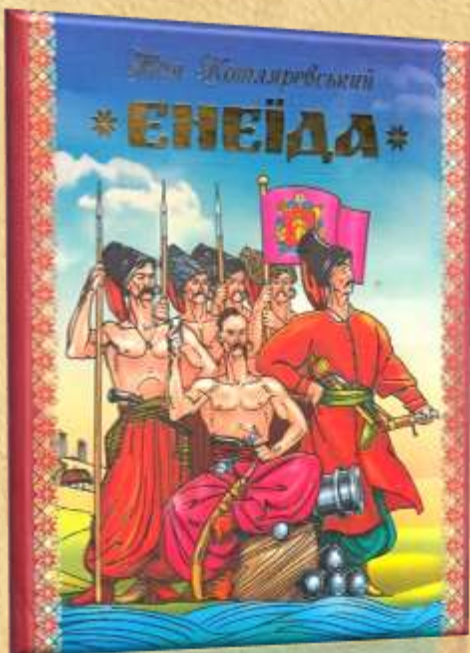
Отже,

**долаючи рамки
запозиченого сюжету,
переборюючи традиції
трагестійного, бурлескного
жанру та штучної книжної
мови, її «високий» стиль,
І. Котляревський силою
таланту й знанням життя
народу та фольклору
створив.**

***«Енеїду» — оригінальний
реалістичний твір, уперше
написаний живою українською
мовою — і в цьому найбільше,
епохальне, неперехідне значення
поєми — праматері нової
української літератури.***

Тема:

**змалювання життя
українського
суспільства кінця
XVIII ст.**

Ідея:

**утвердження безсмертності українського
народу, його ментальності, культури,
волелюбності; засудження негативних
соціальних явищ українського суспільства
кінця XVIII ст.**

Віршовий розмір:

**чотиристопний ямб.
І. Котляревський уперше
в Україні написав епічний
твір силабо-тонічним
віршем (ямбом), найбільш
відповідним для
української мови
розміром**

Стопи	
двоскладові	
˘ ˘	<u>пірихій</u>
˘ —	ямб
— ˘	<u>хорей</u> , трохей
— —	<u>спондей</u>
трискладові	
˘ ˘ ˘	<u>трибрахій</u>
— ˘ ˘	<u>дактиль</u>
˘ — ˘	<u>амфібрахій</u>
˘ ˘ —	<u>анapest</u>
˘ — —	<u>бакхій</u>
— — ˘	<u>антибакхій</u>
— ˘ —	<u>амфімакр</u> , кретик
— — —	<u>молос</u>
чотирискладові	
— ˘ ˘ —	<u>хоріямб</u> , хорейамб
— ˘ ˘ ˘	<u>пеан</u> , пеон

Ямб

**двоскладова стопа
з наголосом
на другому складі.**

˘ / ˘ / ˘ ˘ ˘ / ˘
Село нена че по горі ло,
˘ / ˘ / ˘ ˘ ˘ / ˘
Нена че лю ди по дурі ли,
˘ / ˘ / ˘ ˘ ˘ /
Німі на пан щину ідуть
˘ ˘ ˘ / ˘ / ˘ /
І ді точок своїх ведуть!..

Твір містить **шість частин**, які змістовно пов'язані з подорожжю Енея і тими пригодами, що трапилися з ним:

Частина I. Початок подорожі Енея.

Буря на морі. Гостювання в Дідони.

Частина II. На Сицилії. Поминки за Енеевим батьком Анхізом. Пожежа на троянському флоті.

Частина III. На землі Кумській. Зустріч Енея із Сивіллою. Подорож у пекло. Зустріч з батьком Анхізом.

Частина IV. На Латинській землі. Підготовка до війни, її початок.

Частина V. Війна між троянцями і рутульцями. Героїчний подвиг Низа та Евріала.

Частина VI. Продовження війни. Поєдинок Енея і Турна. Перемога Енея.

Домашнє завдання:

Дочитати «Енеїду».
Скласти план до тексту.
Вивчити уривок напам'ять
(частина перша)

